

Natura 2000-handleplan

Munkebjerg Strandskov

Natura 2000-område nr. 79

Habitatområde H68

Planen er i offentlig høring 8. juni -8. august 2012

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Kolofon

Titel

Natura 2000-handleplan 2010-2015

Munkebjerg Strandskov

Natura 2000-område nr. 79

Habitatområde H68

Udarbejdet af:

Naturstyrelsen og Vejle Kommune

Må citeres med kildeangivelse

ISBN nr: (Indsættes efter den offentlige høring)

Indholdsfortegnelse

Kolofon	2
Indholdsfortegnelse	3
Baggrund	4
Sammendrag af den statslige Natura 2000-plan	5
Mål for planperioden.....	7
Forventede metoder og forvaltningstiltag	8
Prioritering af den forventede forvaltningsindsats	10
Forventet effekt	11
Strategisk miljøvurdering.....	12
Bilag 1: Naturtyper og arter på udpegningsgrundlag.....	13
Bilag 2: Resumé af offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner	14
Bilag 3: Forklaring af Natura 2000-begreber m.m.	15

Baggrund

Der er udarbejdet statslige Natura 2000-planer for 246 Natura 2000-områder, som kan findes her: [Natura 2000-plan](#).

Denne handleplan er en udmøntning af Natura 2000-plan for område 79 Munkebjerg Strandskov.

Handleplanen er udarbejdet af Naturstyrelsen og Vejle Kommune.

Hver kommune er ansvarlig for de dele af handleplanen, der vedrører kommunens geografiske område på land og kystnære områder - bortset fra skovbevoksede, fredskovspligtige arealer. Vejle kommune sikrer gennemførelse for sit område inden udgangen af år 2015.

Naturstyrelsen er ansvarlig for de dele af handleplanen, der vedrører de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer. Naturstyrelsen sikrer gennemførelse af disse dele af handleplanen inden udgangen af år 2021.

Banedanmark er offentlig lodsejer og gennemfører Natura 2000-planen direkte i sin drifts- og plejeplan. Der er et resumé af denne drifts- og plejeplan i bilag 2.

Handleplanen er udarbejdet med hjemmel i miljømålsloven (lovbekendtgørelse nr. 932 af 24/9 2009), bekendtgørelse nr. 1117 af 25/11 2011 om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner og bekendtgørelse nr. 1116 af 25/11 2011 om tilvejebringelse af Natura 2000-skovplanlægning.

Det fremgår af lovgivningen:

- at en handleplan skal indeholde:
 - en prioritering af handleplan-myndighedens forventede forvaltningsindsats i planperioden
 - en angivelse af mål og forventet effekt for de enkelte aktiviteter
 - de forventede metoder og forvaltningstiltag, som handleplan-myndigheden vil tage i brug for at forbedre naturtilstanden eller fastholde gunstig bevaringsstatus
- at en handleplan ikke må stride imod retningslinjer fastsat i den statslige Natura 2000-plan.
- at en handleplan skal være så konkret, at dens gennemførelse kan vurderes. Dog må handleplanen ikke foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelse af handleplanen.

Alle myndigheder skal i deres arealdrift, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt lægge Natura 2000-planen og -handleplanen til grund.

I handleplanen anvendes en række Natura 2000-begreber m.m., som er defineret nærmere i bilag 3.

Sammendrag af den statslige Natura 2000-plan

Natura 2000 område nr. 79 Munkebjerg Strandskov

Områdebeskrivelse

Munkebjerg Strandskov er et meget kuperet skovområde på sydsiden af Vejle Fjord med stejle, mørke, nordvendte skrænter mod fjorden. Skovene gennemskæres af et utal af meget dybe, snævre smeltevandsslugter. Der er spredte forekomster af kildevæld. Oprindeligt var området domineret af løvskov, men i dag udgør nåletræ en anelig del af bevoksningerne. Løvtræsbevoksningerne domineres af bøg. Ved foden af skrænterne ses ofte næringsrige og til tider vældprægede plantesamfund, mens der højere oppe på skrænterne kan findes morbund. Visse steder har skoven karakter af bjergskov. Dele af området er fredet, blandt andet for at bevare den højstammede bøgeskov.

Vigtigste naturværdier

De store fredskovsarealer i habitatområdet indeholder adskillige kildeområder og små skovmoser og elle/askesumpe. Området er kendt for sine stejle skovslugter, hvor der løber meget rene, skyggede "bjergbække". Habitatområdet er af stor national betydning på grund af sine meget artsrige kløft- og skræntsamfund, sjældne arter og tilstedeværelsen af plastisk ler. Hasselmus har Jyllands nordligste kendte, nulevende bestand i Munkebjerg-skovene. Rødrygget tornskade yngler i området og sortspætte, huldue, korttået træløber, skovsneppe, duehøg og hvepsevåge er observeret i yngletiden.

Taks har i Munkebjerg Skovene sit eneste bevarede danske voksested, hvor den har bredt sig langsomt, siden den blev fredet i 1933. Taksen findes både i og uden for Natura 2000 området. I skovslugterne i Munkebjerg Strandskov findes landets største og flere små bestande af kæmpe-star. Desuden har bjerg-mangeløv og otteradet ulvefod små bestande i skovslugterne. Som svampelokalitet er området af stor værdi som kendt levested for én akut truet art, 6 sårbare arter, én sjælden art og 4 gullistede arter.

Skovnaturtyperne i området er bøgeskov på muldbund, bøgeskov på morbund med kristorn samt de to prioriterede våde skovnaturtyper: elle- og askeskov og kildevæld.

Trusler mod områdets naturværdier

Der er foretaget en tilstandsvurdering for de fleste af områdets naturtyper, og truslerne mod udpegningsgrundlaget er registreret.

Alle kortlagte skovnaturtyper og kildevæld vurderes at være negativt påvirket af luftbåret kvælstof (eutrofiering). Kildevæld er endvidere truet af dræning og grøftning og af tilgroning med vedplanter og højere urter. Strandenge er også truet af tilgroning.

Skovnaturtyperne kan påvirkes negativt af intensiv skovdrift, f.eks. ved fjernelse af dødt træ, jordbearbejdning eller kørsel i skovbunden. Desuden er der en utilstrækkelig beskyttelse af skovnaturtyperne bl.a. mod konvertering til andre træarter.

Målsætning og indsats

Det overordnede mål er at sikre det kuperede skovområde med forskellige skovnaturtyper og smeltevandsslugter. Arealmæssigt udgør bøgeskoven størstedelen af arealet. Der sikres god-høj naturtilstand for områdets naturtyper. Der sikres en for naturtyperne hensigtsmæssig drift/pleje og hydrologi, en lav næringsstofbelastning og gode udviklingsmuligheder for naturtyperne. Urte dominerede kildevæld holdes lysåbne.

Indsatsen vil overvejende dreje sig om at stoppe tilgroningen af de lysåbne naturtyper og beskytte skoven mod intensiv skovdrift og konvertering til andre træarter. For mange vandafhængige naturtyper vil det desuden være afgørende at sikre en forbedret hydrologi. Arealet med lysåbne kildevæld udvides, hvor det er naturmæssigt muligt.

Oversigt over de væsentligste virkemidler til gennemførelse af denne plan:

Indsats	Stort omfang	Mindre omfang	Undersøges nærmere	Ikke relevant
Rydning, fjernelse af uønsket opvækst Herunder bekæmpelse af invasive arter		X		
Forbedring af hydrologi Fx ved at standse dræning, genoprette vandløb, fjerne diger		X		
Ekstensiv drift Fx indførelse eller opretholdelse af græsning, høslet mm.		X		
Sikring af arealer Sikring af natur der ikke pt. er beskyttet (fx stenrev og skovnatur)	X			
Reducere forstyrrelser				X
Forbedring/sikring af levesteder Fx ved etablering af vandhuller, sikring af redetræer eller større fouragerings- eller yngleområder				X
Sammenkædning af naturarealer Fx ved udlæg af naturarealer til samdrift af mindre og adskilte naturområder.	X			

Mål for planperioden

(Natura 2000-planens indsatsprogram)

Natura 2000-planens indsatsprogram er bindende retningslinjer for handleplanen i første planperiode, og anvendes derfor som handleplanens mål. Dette indsatsprogram skal være gennemført med udgangen af år 2015, dog år 2021 for de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer. Indsatsprogrammet vedrører alene naturtyper og arter, som er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, jf. bilag 1.

Indsatsprogrammet er på side 17-19 i [Natura 2000-planen](#).

Her er et sammendrag:

Naturtyper

- ❖ De lysåbne terrestriske naturtyper sikres en for naturtyperne hensigtsmæssig ekstensiv drift og pleje.
- ❖ Der sikres den for naturtypen mest hensigtsmæssige hydrologi i kildevæld. Urte dominerede kildevæld holdes lysåbne, hvor det er naturmæssigt muligt. Arealet med lysåbne kildevæld udvides, hvor det er naturmæssigt muligt.
- ❖ Skovnaturtyperne sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje eller udlægges i særlige tilfælde til urørt skov.
- ❖ Det undersøges nærmere, hvor der er behov for at skabe en mere hensigtsmæssig hydrologi i skovnaturtyperne, og disse steder sikres den for skovnaturtyperne mest hensigtsmæssige hydrologi.

Indsatser som forventes gennemført via anden planlægning end handleplanen:

Husdyrgodkendelsesloven: Reduktion af kvælstofdeposition fra luften på områdets habitatnaturtyper sker ved administration af denne lov.

Forventede metoder og forvaltningstiltag

Her angives de metoder og forvaltningstiltag, som forventes at skulle anvendes for at opfylde handleplanens mål (Natura 2000-planens indsatsprogram). Der angives dog *ikke* metoder og forvaltningstiltag for offentlige arealer, hvor lodsejerne selv udarbejder drifts- og plejeplaner for at gennemføre Natura 2000-planen. Der henvises til resuméerne af denne offentlige drifts- og plejeplanlægning i bilag 2.

Den konkrete indsats på et areal forventes i stort omfang udmøntet ved, at lodsejeren søger om tilskud fra en række særlige tilskudsordninger under Landdistriktsprogrammet. For nærmere information henvises til [NaturErhvervsstyrelsen](#) og – for skovbevoksede arealer – til [Naturstyrelsen](#).

Naturtyper

I tabel 1 angives de forventede metoder og forvaltningstiltag for *naturtyperne* på udpegningsgrundlaget, jf. bilag 1. Tabellen er inddelt i 3 grupper:

- Lysåbne naturtyper, inkl. sø- og vandløbsnaturtyper (se bilag 3)
- Skovnaturtyper (se bilag 3)
- Ny habitatnatur (dvs. forventede udvidelser af naturtyperne)

Hovedparten af arealet med naturtyper er kortlagt, og kan ses på hjemmesiden [Miljøgis](#). I tabel 1 er der et skøn over omfanget af de enkelte metoder og forvaltningstiltag for de kortlagte naturtyper samt et skøn over omfanget af ny habitatnatur. I den forbindelse skelnes mellem ”Igangværende indsats” og ”Behov for ny indsats”, da der allerede er igangværende indsatser i Natura 2000-området, der bidrager til at opfylde handleplanens mål.

Tabel 1: Forventede metoder og forvaltningstiltag for naturtyperne

Forventede metoder og forvaltningstiltag	Skøn over omfanget af:	
	Arealer, hvor indsats er sikret gennem aftaler i hele planperioden	Skøn over naturarealer, hvor der er behov for indsats eller sikring af eksisterende pleje
Lysåbne naturtyper:		
Græsning eller høslæt	0,9 ha	-
Skovnaturtyper:		
<i>Skov med fredskovspligt:</i>		
Skovnaturtypebevarende drift og pleje	-	Ca. 100 ha
Urørt skov	-	-
Forbedring af hydrologi	-	≤0,6 ha
<i>Skov uden fredskovspligt:</i>		
Skovnaturtypebevarende drift og pleje	-	<1 ha
Urørt skov	-	-
Forbedring af hydrologi	-	-

*Omfatter ikke offentlige arealer, hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planen i egne drifts- og plejeplaner. Se bilag 2.

Særligt for skovnaturtyperne:

- Arealer hvor indsatsen er sikret gennem aftaler i hele planperioden
Dækker skovarealer, der i hele planperioden er beskyttet ved skovlovsaftale, fredning eller lignende. I særlige tilfælde kan der være behov for en supplerende beskyttelsesindsats.

Bemærk: Træbevoksede moser, hvor vegetationen er opstået naturligt, er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 eller skovlovens § 28. Det kan omfatte 91E0 Elle- og askeskov. Sådanne arealer er ikke medtaget under ”Arealer hvor indsatsen er sikret gennem aftaler i hele planperioden” i tabel 1, selvom beskyttelsen kan være tilstrækkelig.

- Behov for særlig indsats
Generelt skal der være en særlig beskyttelsesindsats af skovnatur, der er i høj tilstand. Det skal bidrage til at bevare de ekstraordinære naturværdier. Se nærmere i bilag 3 under ”Skovnaturtypebevarende drift og pleje” og ”Urørt skov”.
- Arealerne for urørt skov og forbedring af hydrologi er bruttoarealer, hvor mulighederne for henholdsvis udlæg til urørt skov og forbedring af de hydrologiske forhold undersøges nærmere. Bruttoarealet for urørt skov er arealer i høj tilstand med bl.a. stor andel dødt ved, mens bruttoarealet for forbedret hydrologi er de mest tørre arealer med 91E0 Elle- og askeskov, der har fungerende grøfter.

Prioritering af den forventede forvaltningsindsats

Indsatsen i 1. planperiode skal standse tilbagegangen for naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget. I Natura 2000-planen er dette mål udmøntet i fire sigtelinjer:

1. Sikring af tilstanden af eksisterende naturarealer og arter
2. Sikring af de små naturarealer
3. Sikring af naturtyper og levesteder som ikke er beskyttede
4. Indsats for truede naturtyper og arter

De fire sigtelinjer lægger niveauet for den indsats, som handleplanmyndighederne skal gennemføre, og er udtryk for den nationale prioritering i 1. planperiode.

Her beskrives de dele af indsatsprogrammet, som handleplanmyndighederne forventes at gennemføre med særligt fokus og tidligt i planperioden:

Lysåbne naturtyper

Andelen af kortlagt lysåben natur i Natura 2000-området er begrænset til et areal med strandeng. Det sikres at strandengen fortsat holdes lysåben ved hjælp af græsning og eventuel høslæt.

Skovnaturtyper

Tidlig opsøgende/faciliterende indsats over for særlige lodsejergupper, f.eks.:

- a. Lodsejere med en stor andel af områdets skovnatur-forekomster i høj tilstand
- b. Lodsejere med en stor andel af områdets arealer med den EU-prioriterede skovnaturtype: *91E0 Elle- og askeskov*.
- c. Lodsejere med et stort areal med skovnaturtyper.

Forventet effekt

Her beskrives den forventede naturmæssige effekt ved at gennemføre de enkelte aktiviteter. Den faktiske naturmæssige effekt for naturtyper og arter vil løbende blive fulgt i det nationale overvågningsprogram, NOVANA.

Lysåbne naturtyper:

- *Græsning eller høslæt*

Hovedparten af de lysåbne naturtyper er betinget af græsning eller høslæt. Overlades de til sig selv uden drift, vil de gro til i høje urter og græsser og med tiden springe i krat og skov. Det er en naturlig proces, men hvis det får lov at ske, vil et stort antal arter blive skygget bort.

Græsning eller høslæt vil derfor have en stor positiv effekt på de fleste lysåbne naturtyper og vil ofte være en forudsætning for gunstig bevaringsstatus. Der er dog enkelte lysåbne naturtyper, som ikke eller kun i særlige tilfælde vurderes at have behov for afgræsning eller høslæt. Det drejer sig f.eks. om hængesæk og højmoser.

Græsning eller høslæt er et middel til at bekæmpe invasive arter som f.eks. bjørneklo og glansbladet hæg samt problemarter som f.eks. gyvel og bjerg-rørhvene.

Når afgræsning foregår uden eller med begrænset tilskuds fodring eller ved høslæt (d.v.s. med fjernelse af den afslåede biomasse), vil effekten være særlig positiv, idet plejen i disse tilfælde både sikrer lysåbne forhold og fjerner næringsstoffer fra arealerne.

Skovnaturtyper:

- *Skovnaturtypebevarende drift og pleje*

Med den *skovnaturtypebevarende drift og pleje* beskyttes skovnaturtyperne mod gødskning, sprøjtning og yderligere afvanding. I nogle tilfælde etableres mere naturlige vandstandsforhold. Der sikres nogle af de naturmæssigt vigtige strukturer, f.eks. vedvarende skovdække, en vis andel uforstyrret jordbund, hule og døde træer. De karakteristiske træarter for skovnaturtyperne fremmes, og invasive arter kan bekæmpes. I særlige tilfælde plejes skovnaturtyperne med gamle driftsformer såsom skovgræsning og stævning. Den samlede forventede effekt er en sikring af skovnaturtyperne.

- *Forbedring af hydrologi i skov*

Lukning af grøfter, fjernelse af drænrør mv. kan være afgørende plejetiltag for fugtige skovnaturtyper som skovbevokset tørvemoser og elle- og askeskov samt for visse skovlevende arter. Effekten af mere naturlige vandstandsforhold i skovnaturtyperne vil typisk være, at de karakteristiske fugtigbundsplantearter knyttet til skovnaturtyperne bliver mere dominerende og flere arter genindvandrer. Samtidig vil fønelaget blive genopbygget, hvorved CO₂ lagres og næringsstoffer tilbageholdes.

Strategisk miljøvurdering

I medfør af Bekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 af lov om miljøvurdering skal der foretages en miljøvurdering af planer og programmer, der omhandler fysisk planlægning og arealanvendelse, som kan påvirke et internationalt beskyttelsesområde væsentligt.

Nærværende Natura 2000-handleplan er som udgangspunkt omfattet af kravet om miljøvurdering.

For samtlige statslige naturplaner er der foretaget en strategisk miljøvurdering. Nærværende Natura 2000-handleplan har et indhold, der ikke adskiller sig væsentligt fra de oplysninger, som allerede er givet i de miljøvurderede naturplaner.

Da Natura 2000-handleplanen ikke sætter nye rammer for fremtidig fysisk planlægning eller arealanvendelser omfattes planen ikke af lov om miljøvurdering af planer og programmer.

Bilag 1: Naturtyper og arter på udpegningsgrundlag

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 68:

Naturtypenr.	Naturtype	Handleplan-myndighed		I alt
		Vejle Kommune	Naturstyrelsen	
1330	Strandeng	0,9		0,9
7220	Kildevæld			<i>Ej kortlagt</i>
9120	Bøg på mor med kristtorn	0,4	49	49*
9130	Bøg på muld		42	42*
9160	Ege-blandskov	0,2	7,4	7,6*
91E0	Elle- og askeskov		8,4	8,4*
I alt		1,5	107	109

* Delvist kortlagt - ikke-fredskovspligtige arealer er ikke fuldstændig kortlagt

Bilag 2: Resumé af offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner

Banedanmark ejer cirka 3 ha kortlagte skovnaturtyper. Banedanmark forventes at bidrage med et resume af deres plejeplaner for disse områder. Plejeplanen indsættes først når den offentlige høring er slut.

Bilag 3: Forklaring af Natura 2000-begreber m.m.

Begreb	Forklaring
Natura 2000	Natura 2000 er et netværk af områder i EU med særligt værdifuld natur. Natura 2000 er en samlebetegnelse for habitatområder og fuglebeskyttelsesområder. I Danmark tales om internationale naturbeskyttelsesområder, som også rummer Ramsarområder, og består af et eller flere af disse særligt udpegede områder. Natura 2000-områderne kan ses i Danmarks Miljøportal . Der er mere information om Natura 2000 på Naturstyrelsens hjemmeside
Udpegningsgrundlag	Udpegningsgrundlaget er en fællesbetegnelse for de arter og naturtyper, som findes indenfor et internationalt beskyttelsesområde og som er omfattet af listerne i habitatdirektivet eller fuglebeskyttelsesdirektivet, som forudsætter udpegningsgrundlag af beskyttelsesområder. Du kan finde udpegningsgrundlag her: Udpegningsgrundlag .
Naturtyper	Naturtyperne er defineret nærmere i " Habitatbeskrivelser, årgang 2010 ". Endvidere er alle danske naturtyper beskrevet på Naturstyrelsens hjemmeside .
Lysåbne terrestriske naturtyper	I Danmark er der 35 lysåbne terrestriske naturtyper: 1210 (Enårig vegetation på strandvolde) , 1220 (Flerårig vegetation på stenede strande) , 1230 (Klinter eller klipper ved kysten) , 1310 (Vegetation af kveller eller andre enårige strandplanter) , 1320 (Vadegræssamfund) , 1330 (Strandenge) , 1340 (Indlands-strandenge) , 2110 (Begyndende klitdannelser) , 2120 (Hvide klitter og vandremiler) , 2130 (Stabile kystklitter med urtevegetation) , 2140 (Stabile kalkfattige klitter med Empetrum nigrum) , 2160 (Kystklitter med havtorn) , 2170 (Kystklitter med gråris) , 2190 (Fugtige klitlavninger) , 2250 (Kystklitter med enebær) , 2310 (Indlandsklitter med lyng og visse) , 2320 (Indlandsklitter med lyng og revling) , 2330 (Indlandsklitter med åbne græsarealer med sandskæg og hvene) , 4010 (Våde dværgbusksamfund med klokkelyg) , 4030 (Tørre dværgbusksamfund (heder)) , 5130 (Enebærkrat på heder, overdrev eller skrænter) , 6120 (Tørketålende græsvegetation på kalkrig jordbund) , 6210 (Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund) , 6230 (Artsrige overdrev) , 6410 (Tidvis våde enge) , 6430 (Bræmmer med høje urter) , 7110 (Aktive højmoser) , 7120 (Nedbrudte højmoser) , 7150 (Lavninger på tørv med Rhynchosporion) , 7210 (Kalkrige moser og sumpe med hvas avneknippe) , 7220 (Kilder og væld med kalkholdigt (hårdt) vand) , 7230 (Rigkær) , 7140 (Overgangstyper af moser og hængesæk) , 8220 (Indlandsklipper af kalkfattige bjergarter) , 8230 (Indlandsklipper af kalkfattige bjergarter med pionerplantesamfund) .
Sø- og vandløbsnaturtyper	I Danmark er der 7 sø- og vandløbsnaturtyper: 3110 (Kalk- og næringsfattige søer og vandhuller) , 3130 (Ret næringsfattige søer og vandhuller) , 3140 (Kalkrige søer og vandhuller med kransnålgær) , 3150 (Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter) , 3160 (Brunvandede søer og vandhuller) , 3260 (Vandløb med vandplanter) , 3270 (Vandløb med tidvis blottet mudder med enårige planter) .
Skovnaturtyper	I Danmark er der 10 skovnaturtyper: 2180 (Skovklit) , 9110 (Bøg på mor) , 9120 (Bøg på mor med kristtorn) , 9130 (Bøg på muld) , 9150 (Bøg på kalk) , 9160 (Ege-blandskov) , 9170 (Vinteregeskov) , 9190 (Stilkeke-krat) , 91D0 (Skovbevokset tørvemose) , 91E0 (Elle- og

	askeskov).
Kortlægning	Under forarbejdet til Natura 2000-planerne er en række naturtyper kortlagt ved en fysisk gennemgang af habitat-områderne. Naturtyperne er afgrænset og identificeret, og der er registreret oplysninger om struktur og artsindhold på arealerne. De kortlagte områder kan f.eks. findes på PRIOR .
Tilstandsklasse	Tilstandsklassen er udtryk for naturkvaliteten af den enkelte kortlagte naturtype. Tilstandsklassen er beregnet på baggrund af strukturindikatorer og artsdata, som er indsamlet ved kortlægningen. Ud fra strukturindikatorerne beregnes et strukturindeks, og tilsvarende beregnes et artsindeks ud fra de indsamlede artsdata. Hver især fortæller de to indeks noget om de aktuelle livsvilkår og den seneste historie på arealet. Tilstanden er en sammenvejning af de to indeks. Der er 5 tilstandsklasser: I. Høj tilstand II. God tilstand III. Moderat tilstand IV. Ringe tilstand V. Dårlig tilstand De to øverste klasser I og II opfylder Habitatdirektivets krav til gunstig bevaringsstatus under forudsætning af, at der foreligger en prognose der siger, at arealet også i fremtiden vil kunne opretholde den høje eller gode tilstand. Tilstandsklasse (inkl. struktur- og artstilstand) for en kortlagt naturtype kan ses på PRIOR .
Gunstig bevaringsstatus	En naturtypes bevaringsstatus er gunstig, når: - arealet med naturtypen i det naturlige udbredelsesområde er stabilt eller øges - den særlige struktur og de særlige funktioner, der er nødvendige for naturtypens opretholdelse, er til stede og vil være det fremover. - bevaringsstatus for de arter, der er karakteristiske for naturtypen, er gunstig. En arts bevaringsstatus anses for gunstig, når: - bestandsudviklingen viser, at arten på lang sigt vil opretholde sig selv - artens naturlige udbredelsesområde hverken er i tilbagegang eller vil blive mindsket - der er og sandsynligvis fortsat vil være et tilstrækkeligt stort levested til på lang sigt at bevare artens bestande
Natura 2000-plan	Natura 2000-planen fortæller, hvordan man skal behandle hvert af de 246 Natura 2000-områder, så man stopper tilbagegangen for naturtyper og arter i det enkelte område. Natura 2000-planen indeholder en basisanalyse af områdets aktuelle naturtilstand og trusler, mål for naturtilstanden og et indsatsprogram. Natura 2000-plan kan findes på Naturstyrelsens hjemmeside .
Natura 2000-handleplan	Natura 2000-planen udmøntes i handleplaner. En kommune skal således udarbejde en handleplan for, hvordan Natura 2000-planen vil blive realiseret inden for kommunens geografiske område på land og kystnære områder. Kommunen skal efterfølgende sikre, at handleplanen gennemføres. På tilsvarende måde har Naturstyrelsen ansvaret for at udarbejde og gennemføre handleplaner for de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer.
Offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner	Offentlige lodsejere har mulighed for selv at udarbejde drifts- og plejeplan som opfølgning på en Natura 2000-plan.

	I Natura 2000-handleplanen skal der være resuméer af de offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner.
Invasive arter	Invasive arter dækker over plante- og dyrearter, der af mennesket er blevet flyttet fra en del af verden til en anden og her påvirker hjemmehørende arter negativt. Et almindeligt brugt eksempel er kæmpe-bjørneklo, som er ført til Danmark fra Kaukasus og nu giver problemer i eksempelvis moser, hvor den udkonkurrerer hjemmehørende plantearter.
Skovnaturtypebevarende drift og pleje	<p>I Natura 2000-tilskudsordning for skov er den skovnaturtypebevarende drift og pleje defineret på følgende måde:</p> <p>Alle arealer omfattes af en basissikring med følgende indhold:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vedvarende skovdække • Ved skovdrift skal de karakteristiske træarter for skovnaturtypen fremmes • Ved foryngelse skal der anvendes en naturvenlig foryngelse • Ingen gødskning, kalkning eller kemisk bekæmpelse • Uforstyrret jordbund på mindst 2/3 af arealet • Ingen øget afvanding • Bevaring af eksisterende dødt ved og træer med hulheder • Plejeret til handleplan-myndigheden til bekæmpelse af arter, der optræder invasivt <p>Som minimum skal alle arealer i tilstandsklasse 1 omfattes af en supplerende sikring med én eller flere af følgende tiltag:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bevaring af store træer til død og henfald • Bekæmpelse af invasive arter • Etablering af naturlige vandstandsforhold • Forberedelse til skovgræsning
Urørt skov	<p>I Natura 2000-tilskudsordning for skov omfatter udlæg til urørt skov følgende restriktioner:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ingen skovdrift • Ingen fjernelse af levende eller døde træer • Ingen gødskning, kalkning eller kemisk bekæmpelse • Ingen forstyrrelse af jordbunden • Ingen oprensning eller nygravning af grøfter • Plejeret til handleplan-myndigheden til bekæmpelse af arter, der optræder invasivt